

τὸν εἰς ἓνα ναὸν, ὡς λέγει ὁ Πλίνιος (α). ἔ-
 χε λοιπὸν τοιαύτην φήμην, ὅτι ἰάτρειε τὴν σπλη-
 να. "Ὅθεν ἤρχοντο εἰς αὐτὸν πάντες οἱ σπληνι-
 κοὶ, καὶ ἐδέχετο αὐτοὺς εὐμενῶς. Πρῶτον ἐθυ-
 σίαζεν ἀλεκτρυόνα (β) λευκὸν, θυσίαν δηλαδὴ
 τοῦ Ἀσκληπιοῦ τοῦ θεοῦ τῆς ἰατρικῆς, ἔπειτα
 ἔβαλλεν αὐτοὺς κατὰ γῆς ὑπτίους, καὶ οὕτως ἐ-
 τρίβεν ἡσυχῶς τὴν σπληνα αὐτῶν μὲ τὸν δάκ-
 τυλον ἐκεῖνου (γ), καὶ ἐθεραπεύουτο.

§. ρί. Ἡ δὲ ἡμερότης αὐτοῦ, ἡ μετριοφρο-
 σύνη καὶ δικαιοσύνη, δὲν ἔχει παράδειγμα, ὡς
 λέγει ὁ Ἰουστίνος. "Ἄλλος τοιοῦτος δὲν εὕρισκε-
 ται, λέγει, οὔτε βασιλεὺς, οὔτε στρατηγὸς, οὔ-
 τε ἄλλως ἐπίσημος ἄνθρωπος. Ὅμοίως εἶναι ἀ-
 σύγκριτος καὶ ἡ πολεμικὴ αὐτοῦ ἐμπειρία, ὡς β
 λέγουσίν τινες, ὅτι ἦτον ἐμπειρότερος καὶ τοῦ με-

(α) Ὁ παλαιός. Ζ'. 2.

(β) Παιονόν.

(γ) Τοιαῦτα εἶχον καὶ ἄλλοι βασιλεῖς, ὡς καὶ τῆς Γαλ-
 λίας καὶ Ἀγγλίας. Καὶ ὁ Βεσπασιανὸς ἰάτρειυσεν ἓνα τυ-
 φλὸν, καὶ ἓνα χολὸν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, πτύσας αὐτοὺς
 μόνον εἰς τὰ ὄμματα, ὡς λέγει ὁ Σφρατόνιος. Τοῦτο δὲ
 τὸ εἶδος τῆς θεραπείας, τὸ τρίψιμον τῆς σπληνός, σώζε-
 ται ἔτι εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ διαφόρους τρόπους.

γάλου Ἀλεξάνδρου. Ὁ δὲ Ἀννίβας ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ Σκηπίωνος εἰς τὴν Ἐφεσον, ποῖος εἶναι ὁ μέγιστος στρατηγὸς, ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ ἐνίκησεν ἀπειρα στρατεύματα μὲ ὀλίγην δύναμιν· ἐκυρίευσεν, καὶ ἐστράτευσεν εἰς τοιοῦτους καὶ τοσούτους τόπους, ὥς ἐφάνη ὑπὲρ ἀνθρώπων τὸ πρᾶγμα. Ἐρωτηθεὶς δὲ πάλιν, ποῖος εἶναι δεύτερος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Πύρρος, ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἔδειξε πρῶτον πῶς νὰ κατασκευάζωμεν τὰ στρατόπεδα, πῶς νὰ ἐκλέγωμεν τὰς ὠφελίμους εἰς μάχην τοποθεσίας, καὶ πῶς νὰ διαιρῶμεν τὸ στρατεύμα. Τοῦτο δὲν ἐπενόησεν ἄλλος πρότερον. Ἔτι δὲ δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἱσορίαν ἄλλος ἐμπειρότερος, εἰς τὸ νὰ ἐφέλκηται γνώμας τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἀγαπᾶται τόσον, ὡς αὐτός. Διὰ τοῦτο κατ' ἄλλους ἐκάλεσαν αὐτὸν οἱ Ἰταλιῶται, ὄχι ὡς σύμμαχον, ἀλλ' ὡς βασιλέα. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἦσαν γείτονες αὐτῶν, πλην δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσι τοῦτο. Ὄθεν ἐμισοῦντο ὑπὸ πάντων τῶν ἔθνῶν. Τρίτον δὲ μετὰ τὸν Πύρρον ἔταξεν ἑαυτὸν ὁ Ἀννίβας. Ὄθεν γελᾶσας ὁ Σκηπίων εἶπεν· ἀλλ' ἂν ἐνικοῦσες καὶ ἐμὲ, τί ἔπρεπε νὰ εἰπῆς; Ἐπρεπε νὰ τάξω ἑμαυτὸν πρότερον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Πύρρου, ἀ-

πεκρίθη ὁ Ἀννίδας (α). Καὶ ὁ Λουκιανὸς λέγει τὸν Πύρρον δευτέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου (β). Ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει, ὅτι ὁ Ἀννίδας εἶπε τὸν Πύρρον πρῶτον στρατηγὸν κατὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ δεινότητα. Δεύτερον δὲ τὸν Σκηπίωνα, καὶ ἑαυτὸν τρίτον. Ὁ δὲ Ἀντίγονος ἐρωτηθεὶς, ποῖος ἦτον τότε ὁ κάλλιστος στρατηγός, ὁ Πύρρος, εἶπεν, ἂν γηράση. Ἐμελέτησε δὲ πολὺ τὴν στρατηγικὴν, ὥς ἐγραψε καὶ συγγράμματα περὶ τακτικῆς, καὶ ἐκεῖ ἐφαίνετο ἡ δεινότης τῆς στρατηγικῆς αὐτοῦ ἐπισήμης, τὰ ὅποια εἶδε καὶ ὁ Πλούταρχος, ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ. Ἔτι δὲ λέγει ἄλλαχοῦ, ὅτι κατὰ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν, τὴν τόλμην καὶ ἀνδρείαν, καὶ δεξιότητα τῶν χειρῶν, ἔγινε πολὺ πρῶτος τῶν συγχρόνων αὐτοῦ βασιλέων. Ἦτον ὅμως πολὺ ὀρμητικὸς καὶ παράφορος πρὸς τὴν ἀληθινὴν δόξαν· ἤθελε νὰ νικᾷ μόνου, νὰ κυριεύῃ πόλεις καὶ τόπους, μόνου νὰ δείξῃ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ, καὶ ὄχι νὰ διατάξῃ τοὺς κυριευομένους τόπους, νὰ τοὺς σερεώσῃ καὶ νὰ καρπο-

(α) Ἰουστίν. Κε. 5. Τίτ. Λιβ. Λε. 14. Ταύτην τὴν ἀφορμὴν ἔχων ὁ Λουκιανὸς, ἔπλασε τὸν διάλογον ἐκείνον, ὅπου παρέταξε τὸν Σκηπίωνα ἀντὶ τοῦ Πύρρου.

(β) Προσαγορ. Ια΄.

φορεῖται αὐτούς. Ὅθεν παρωμοίαζεν αὐτὸν ὁ Ἀντίγονος μὲ κυβευτὴν εὖσοχον, ὅς τις ἐπιτυχαίνει πολλοὺς ἀριθμοὺς, καὶ δὲν ἰξεύρη νὰ τοὺς διατάξη. Τοῦτο ὅμως δὲν ἦτον μόνον τοῦ Πύρρου ἰδίωμα, ἀλλ' ὅλων τῶν τοιούτων πάσης τάξεως, ὀξυνόων, μεγαλεπιδόλων καὶ ἐμπείρων τῶν πραγμάτων, ἀνθρώπων, οἵτινες καταφρουοῦσι τὰ πρότερον ἔργα αὐτῶν ὡς οὐδὲν, ἐπειδὴ γνωρίζουσιν, ὅτι δύνανται νὰ κατορθώσωσι μεγαλύτερα καὶ ἐνδοξότερα, καὶ σχεδὸν προβλέπουσι καὶ τὰ πράγματα, καὶ τοὺς τρόπους πῶς νὰ τὰ κατορθώσωσι, καὶ διὰ τοῦτο παραβλέπουσι τὰ πρότερον. Τοῦτο νομίζουσιν οἱ τοιοῦτοι δόξαν καὶ εὐδαιμονίαν. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς, πλούταρχος, Ἀριστοτέλης, Δημόκριτος καὶ ἄλλοι. Ὁ δὲ Ἰσωκράτης ἔξυε δεκαπέντε χρόνους τὸν Παναθηναϊκὸν λόγον, ὡς καὶ ὁ Ἀπολλώνιος τὰ Ἀργοναυτικὰ, ὡς λέγει ὁ Λογγῖνος, ὅτι ὁ μὲν Ἀπολλώνιος εἶναι ἄπταιστος κατὰ τὴν σιχουργίαν, ὁ δὲ Ὅμηρος ἐσφαλμένος. Ἐπειτα ἐρωτᾷ τὸν ἀναγνώστην, τί θέλει νὰ εἶναι, Ὅμηρος ἢ Ἀπολλώνιος. Δηλαδή, πολὺπειρος, μεγαλόνοστος καὶ πολυμαθής, ἢ μόνον σιχουργὸς καλός. Οἱ τοιοῦτοι δὲ στρατηγοὶ σφάλλουσι πάντοτε ὡς τὸ εἶδο-

μεν καὶ προχθῆς, καὶ ἔτι πρότερον. "Ὅμως αὐτοὶ δὲν νομίζουσι τοῦτο σφάλμα καὶ δυσυχίαν, ἐνθυμούμενοι τὰς νίκας καὶ τὰ ἄθλα αὐτῶν. Καὶ ὅν λυποῦνται ὀλίγον, λυποῦνται, ἐπειδὴ δὲν ἔχουσι τὰ μέσα, νὰ στρατεύωσι πάλιν μεγαλοπρεπῶς, ἵνα νικήσωσι καὶ ἄλλους. "Ὅχι ὅμως διὰ ἄλλην πλεονεξίαν, νὰ κυριεύσωσι τόπους, καὶ νὰ καθήσωσι νὰ διατάξωσιν αὐτούς. Ὁ Ἀλέξανδρος παιδίου ἔτι ὢν, ἐλυπεῖτο, ὅτε ἤκουε τὰς νίκας καὶ ἀποκτίσεις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, φοβούμενος μήπως κυριεύσῃ ἐκεῖνος ὅλον τὸν κόσμον, ὥστε αὐτὸς δὲν θέλει εὖρη σάδιον δόξης. Τοιοῦτοι μὲν γίνονται οὗτοι οἱ πρὸς τὴν ἀληθινὴν δόξαν πλεονέκται. Ἀληθινὴν δὲ δόξαν λέγω, διότι οἱ τοιοῦτοι ζητοῦσι τὴν δόξαν διὰ τῆς ἀρετῆς, μὲ ἐπίδειξιν τῶν προτερημάτων αὐτῶν. Ὁ δὲ Προκλῆς ὁ Καρχηδόνιος ἔλεγε, τὸν μὲν Ἀλέξανδρον τυχηρότερον, τὸν δὲ Πύρρον στρατηγικώτερον, καὶ τακτικώτερον, καὶ εἰς τὸ ἐπινοεῖν στρατηγήματα προχειρότερον (α).

§. ριά. "Ἐτι δὲ ἦτον καὶ εὐσεβῆς, καὶ πάντοτε ἐθυσίαζε καὶ προσήχετο· πλην δὲ ἐζήτη-

(α) Πausan., Μεσσην. λβ΄.

σέ ποτε ἀπὸ τοὺς Θεοὺς, μήτε βασιλείαν μεγα-
 λητέραν, μήτε πλοῦτον, μήτε νίκην, ἀλλὰ μό-
 νου υἱείαν. Αὕτη ἦτον ἡ μόνη εὐχὴ καὶ ἡ μόνη
 ζήτησις, τὴν ὁποῖαν ἐζήτηε ἀπὸ τοὺς Θεοὺς· ἐ-
 πειδὴ ἐνόμιζεν ἴσως, ὅτι δύναται νὰ κατορθώ-
 σῃ τὰ ἄλλα αὐτὸς, ὅταν ἔχη υἱείαν (α). Ἐ-
 τε δὲ ἦτον καὶ πρὸς τοὺς φίλους εὐγνωμόμων, καὶ τα-
 χὺς εἰς τὰς χάριτας καὶ ἀμοιβὰς, ὥς ἐλυπήθη
 μεγάλως, ὅτε ἤκουσε τὸν θάνατον τοῦ φίλου
 αὐτοῦ Ἀερόπου, ὃχι διότι ἀπέθανεν, ἄνθρωπος
 ὢν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὸν ἀνταμεί-
 ψῃ. Ὅθεν ἔλεγε, τὸ μὲν χρέος πληρῶνουμε
 καὶ οἱ κληρονόμοι, τὴν ἀμοιβὴν ὁμῶς δὲν τὴν πλη-
 ρῶνουμε, καὶ οὕτω λυποῦνται καὶ πικραίνονται οἱ χρη-
 σοὶ καὶ δίκαιοι ἄνθρωποι, ὅταν δὲν ἀνταμείβονται.
 Εἰς τὴν Ἀμβρακίαν ἦτον ἓνας κακολόγος ἄνθρω-
 πος, καὶ ἔλεγε πολλὰ κακὰ κατ' αὐτοῦ. Οἱ δὲ
 φίλοι ἔλεγον, νὰ τὸν διώξῃ ἐκεῖθεν. Ἀλλ' ἐκεῖ-
 νος εἶπεν, ὅτι εἶναι καλῆτερον νὰ μὲ κατηγορεῖ
 ἐδῶ μόνου εἰς μίαν πόλιν, παρά νὰ περιέρχεται ἀ-
 πὸ πόλεως εἰς πόλιν, καὶ νὰ μὲ κατηγορῇ εἰς
 ὅλον τὸν κόσμον. Ὅτι δὲ ἦτον κόσμιος, σεμνο-

(α) Αὐτόθ.

λόγος καὶ φιλομαθής, τὸ ἔδειξαν αἱ περὶ φιλοσοφίας συνομιλῖαι, αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ. Ἄλλοτε δὲν πάλιν εἰς ἓν συμπόσιον, ὅπου εἶχον δύο ἐπισήμους αὐλητὰς, τὸν Πύθωνα καὶ Καφισίαν, ἠρωτήθη, ποῖος τούτων εἶναι καλλίτερος αὐλητής. Ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη, Πολυσπέρχων ὁ στρατηγός· δεικνύων, ὅτι οἱ βασιεῖς καὶ στρατηγοὶ δὲν πρέπει νὰ ὁμιλοῦν περὶ αὐλῶν καὶ φαγητῶν, ἀλλὰ νὰ σπουδαιολογοῦν περὶ πολιτικῶν, καὶ στρατηγικῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων σπουδαίων πραγμάτων εἰς τὰς διατριβὰς αὐτῶν.

δ. ριβ'. Γυναῖκας δὲ ἔλαβε πρῶτον μὲν τὴν Ἀντιγόνην θυγατέρα τῆς Βερενίκης. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς ἔλαβε τὴν Λάνασσαν τοῦ Ἀγαθοκλέους, ἔπειτα καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Αὐτολείουτος βασιλέως τῶν Παιόνων, καὶ τὴν Βιρκενναν θυγατέρα τοῦ Βαρδύλλιος βασιλέως τῶν Ἰλλυριῶν. Ἐγέννησε λοιπὸν ἐκ τούτων τρεῖς υἱούς, τὸν Πτολεμαῖον ἐκ τῆς Ἀντιγόνης· τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς Λανάσσης, καὶ τὸν Ἐλευον τὸν νεώτατον ἐκ τῆς Βιρκέννης. Ἐγέννησε καὶ μίαν θυγατέρα Ὀλυμπιάδα ὀνομαζομένην· δὲν ἰξεύρομεν ὅμως ἐκ ποίας γυναικός. Ἀνέθρεψε δὲ

αὐτοὺς ἐπιμελῶς, καὶ τοὺς ἐδίδαξε μάλις μικρόθεν τὴν τακτικὴν καὶ πολεμικὴν ὡς ἰδιαίτερον καὶ οἰκεῖον αὐτοῖς μάθημα. Διὰ τοῦτο εἶχεν αὐτοὺς ὅλους εἰς τὰς ἐκστρατείας ὑποστρατηγοίς. Καὶ μάλις ὡς λέγει ὁ Ἰουστῖνος, ὅτε ἦτον εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Πύρρος, ἐκήρυξε τὸν Ἀλέξανδρον βασιλεῖα τῆς Ἰταλίας. Ἐπειτα δὲ, ἀφ' οὗ ὑπέταξε καὶ τὴν Σικελίαν, ἐκήρυξε καὶ τὸν Ἐλευνον βασιλεῖα τῆς Σικελίας, ὡς διάδοχον δηλονότι τοῦ μητροπάππου αὐτοῦ Ἀγαθοκλέους, ἐπειδὴ ὁ Ἰουστῖνος λέγει, ὅτι ἐγέννησε τὸν Ἐλευνον ἐκ τῆς Λανάσσης. Ὅτι δὲ ἤθελε νὰ γένουσι πολεμικοὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, τὸ ἔδειξε καὶ εἰς μίαν ἀλλήν περίεσιν. Τὸν ἠρώτησέ ποτε ἓνας ἀπὸ τοὺς υἱοὺς του, ὅς τις ἦτον ἔτι παιδίον, ποῖον υἱόν του σκοπεῖ νὰ ἀφήσῃ διάδοχον. Ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι, ὅποιος ἔχει τὴν μάχαιραν ὀξύτεραν, ἐκεῖνος θέλει μείνῃ διάδοχός μου. Ὁ Πτολεμαῖος, ὡς λέγει ὁ Ἰουστῖνος, ἦτον πολὺ ἀνδρεῖος, τολμηρὸς καὶ ὀρμητικὸς, ὥστε ἐκυρίευσεν τὴν Κέρκυραν ἔχων μόνου ἐξήντα στρατιώτας. Εἰς μίαν ναυμαχίαν πάλιν, ἐπήδησεν εἰς μίαν πεντήρη τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ ἓν μικρὸν πλοιάριον, μὲ ἑπτὰ στρατιώτας, καὶ ἐκυρίευσεν τὴν πεν-

εήρη. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Πύρρος, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὅτι ἔζησε περισσότερο ἀπὸ ὅσον ἤλπιζε· διότι ἤλπιζεν, ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ ἔτι πρότερον, κατὰ τὴν τόλμην καὶ ὀρμὴν αὐτοῦ. Αὕτη λοιπὸν εἶναι καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Πύρρου· ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτοῦ Δηϊδάμεια, τὴν ὁποίαν ἔλαβε γυναῖκα ὁ Πολιορκητὴς Δημήτριος, δὲν ἔζησε πολὺν καιρὸν, ἀλλ' ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἀπὸ ἀσθενείαν τινα.

Μ Ε Ρ Ο Σ Δ΄.

Περὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Πύρρου, τῆς κατασάσεως τῆς Ἡπείρου, τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἡπειρωτῶν, ἔθιμων, ἡθῶν, καὶ ἄλλων ἀξιολόγων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Πύρρου καὶ τῆς κατασάσεως τῆς Ἡπείρου.

§. α΄. **Ε**πὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πύρρου ἡ Ἡπειρος ἦτον εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δόξης, ἐξ αἰτίας τῶν συνεχῶν ἐκστρατειῶν καὶ θριάμβων αὐτοῦ καὶ τῶν Ἡπειρωτῶν, καὶ τῆς ἰδιαιτέρας στρατιωτικῆς ἀρετῆς, μετριοφροσύνης καὶ ἡμερότητος αὐτοῦ. Ἐπειδὴ πανταχοῦ ἀφῆκε τοιαῦτα ὑπομνήματα· πληγαὶς μεγάλας εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ γλυκύτητα εἰς τοὺς φίλους. Καὶ ἂν ἦτον ὀλίγον καρτερόθυμος καὶ βασιμώτερος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, σερεώτερος εἰς τὰς

ἀποκτήσεις, καὶ πολιτικώτερον προνοητικὸς πρὸς τὸ μέλλον, ἐδύνατο νὰ κατορθώσῃ αὐτὸς τὴν μοναρχίαν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν τότε κατάστασιν τῶν Μακεδόνων, καὶ τὴν ἔκπληξιν, τὴν ὁποίαν διεισκόρπισεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Νὰ παύσῃ ἐκεῖνας τὰς ἀπείρους ὀχλαγωγικὰς διοικήσεις, καὶ διαφόρους γυνώμας, καὶ νὰ συνάψῃ τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος ὅλης, Ἡπείρου, Μακεδονίας καὶ Θράκης εἰς ἓν βουλευτήριον μοναρχικὸν καὶ ἔννομον, καὶ ἐκ τούτων νὰ συγκροτήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν, μεταξὺ Ἰστροῦ, Σάββα, καὶ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ μυχοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰστροῦ, ὅπερ δὲν ἐπρόφθασε νὰ κατορθώσῃ ὁ Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος. Καὶ μετὰ τὴν ἔνωσιν, τὴν βίασιμον καὶ ἀκλόνητον σερέωσιν τούτων, νὰ προσαρμόσῃ ὁμοίως βασιμίως καὶ τὰ περίξ παραθαλάσσια, καὶ λοιπὰ πλησιέστερα καὶ ἀνάγκαια μέρη τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Εὐρώπης, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν μητρόπολιν, οἷον τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον, εἰς τὸ κέντρον τῶν ἐπικτήτων τόπων. Δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ πολεμῇ τὰς Ἰνδίας, καὶ ἢ Ἑλλὰς νὰ ἐπαναστατῇ, ἢ νὰ προσμένῃ μὲ σώμα ἀνοικτόν, πότε νὰ ἀκούσῃ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἄλλ' ἔπρε-

πε νὰ κατασῆσῃ τοιαύτην τὴν Ἑλλάδα, ὥς νὰ
 περιθάλλῃ αὐτὸν, νὰ νομίζῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ
 σωτηρίαν αὐτῆς καὶ εὐδαιμονίαν, καὶ νὰ συμπο-
 λεμῇ προθύμως διὰ τὴν κοινὴν δόξαν καὶ τιμὴν.
 Νὰ τρέμωσιν οἱ βάρβαροι περίοικοι, καὶ ὄχι νὰ
 ἐπαπειλοῦσι· διότι τοιαύτην θείῃν, εἰς κατακυρίευ-
 σιν πάσης τῆς τότε οἰκουμένης, ὅταν ἔχῃ ἠνωμένους
 καὶ τοὺς ῥηθέντας τόπους, τοιαύτην θάλασσαν,
 τοιαύτην εὐφορίαν καὶ εὐκολίαν εἰς τροφὴν καὶ
 διατήρησιν σόλων καὶ στρατευμάτων, τοιαύτην
 ὕλην καὶ λιμένας διὰ ναυπηγίαν, καὶ τοιοῦτον
 εὐθετον λαὸν εἰς πᾶν ἐπιχείρημα, καὶ εἰς πάντα
 τὰ τοιαῦτα, δὲν εἶχεν, οὔτε ἔχει, οὔτε ἔξει ἄλ-
 λο μέρος τῆς οἰκουμένης, οὔτε ἡ Ἑυρώπη, οὔ-
 τε ἡ Ἀσία, οὔτε ἡ Ἀφρική, οὔτε ἡ Ἀμερική·
 διότι ἕκαστος τόπος ἔχει τὸ οἰκεῖον καὶ φυσικὸν
 προτέρημα, ἢ ἐλάττωμα, ὅπερ ἡ ἀνθρωπίνη
 δύναμις δὲν δύναται νὰ μεταβάλλῃ. "Ουτε τοιαῦ-
 τα πύθορα ὑπὸ τῶν θείων χειρῶν κεχαραγμένα,
 εὐσχύρωτα καὶ ἀδῆριτα, εὐρίσκει τις ἄλλοῦ. Τοῦ-
 το ὅμως δὲν ἔγινε, καὶ ἡ Ἑλλάς ἅπασα, ἐν
 ᾗ ἐμπεριέχεται καὶ Ἡπειρος, ἔκλιπε τὸν αὐχένα
 εἰς τὸν ζυγὸν τῶν Ῥωμαίων, σχεδὸν μετὰ τὸν
 θάνατον τοῦ Πύρρου, τὸ ὅποιον ἴσως προέβλε-

πεν ὁ Πύρρος, καὶ διὰ τοῦτο ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, νὰ κρῖνῃ ἐκεῖνην τὴν τραχυτάτην καὶ ἀκανθώδη ρίζαν.

§. β'. Μετὰ τὸν θάνατον λοιπὸν τοῦ Πύρρου ἔμεινε βασιλεὺς τῆς Ἡπείρου ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ὅς τις εἶχε γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ὀλυμπιάδα. Εἴρηται, ὅτι οἱ βασιλεῖς ἐλάμβανον γυναῖκας τὰς ἐξ ἄλλων μητέρων ἀδελφάς. Ἐγέννησε δὲ ἐξ αὐτῆς δύο υἱοὺς, Πύρρον καὶ Πτολεμαῖον ὀνομαζομένους, καὶ μίαν θυγατέρα Φθίαν. Ὁ πόλεμος τῶν Μακεδόνων δὲν ἔπαυσεν ἔτι, καὶ περιεπλέχθη εἰς αὐτὸν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος· διότι μετ' ὀλίγου, ἐπιθυμῶν νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐσράτευσεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ διήρπαξε τὰς πρὸς τὰ σύνορα πόλεις, ὅτε κατεγίνετο ὁ Ἀντιγόουρος εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον. Ὅθεν ἠναγκάσθη ὁ Ἀντιγόουρος νὰ ἐπιστρέψῃ κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐλειποτάκτησε τὸ σράτευμα αὐτοῦ, καὶ ἔμεινε τότε ἀπολέμητος ὁ Ἀλέξανδρος. Μετ' ὀλίγου δὲ, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιγόουρου Δημήτριος, συναξας τὸ σράτευμα, ἐσράτευσεν εἰς τὴν Ἡπείρου, καὶ ἐδίωξε τὸν Ἀλέξανδρον, ὅς τις κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ἣ ὁποία ἦτον σύμμαχος αὐτοῦ.

Ἰσπερὸν ὁμῶς ἐζήτησαν αὐτὸν οἱ Ἡπειρώται.
 Ὄθεν βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τοῦς Ἀκαρνανίας, ἔ-
 λαθε πάλιν τὸ βασίλειον τῆς Ἡπείρου. Τέλος
 δὲ μεταξύ τῶν πολέμων τούτων ἀπέκτησε μέρος
 τῆς Ἀκαρνανίας. Ἐπολέμησε καὶ μὲ τὸν Μυτί-
 λου βασιλέα τῆς Ἰλλυρίας.

β. γ'. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔμεινεν
 ἡ Ὀλυμπιάς ἐπίτροπος τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ τοῦ
 βασιλείου, ἐπειδὴ ἦσαν ἀνήλικα. Τότε οἱ γείτο-
 νες αὐτῆς Αἰτωλοὶ, ἰσχυροὶ καὶ ἐπληρόμενοι ὄν-
 τες, οἵτινες δὲν ὑπετάχθησαν ποτὲ εἰς τοὺς Μακε-
 δόνας, ἐκίνησαν πόλεμον κατὰ τῆς Ἡπείρου,
 θελοντες νὰ ἀποσπάσωσι ἀπ' αὐτῆς τὸ μέρος
 ἐκεῖνο τῆς Ἀκαρνανίας, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκυρίευ-
 σαν. Ὄθεν ἡ Ὀλυμπιάς μὴ δυναμένη νὰ ἀντι-
 σταθῇ εἰς τὴν δύναμιν αὐτῶν, προσρέχει εἰς τὸν
 Δημήτριον βασιλέα τότε τῆς Μακεδονίας, καὶ
 εἶδει αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτῆς Φθίαν γυναῖκα,
 ἵνα ἔχη αὐτὸν σύμμαχον διὰ τῆς συγγενείας. Ὁ
 Δημήτριος ἐδέχθη μὲν ταῦτα, ἐώρτασε καὶ τοὺς
 γάμους λαμπρῶς, ἐγέννησε καὶ ἓνα υἱὸν ἐξ αὐ-
 τῆς Φίλιππον ὀνομαζόμενον, ὃς τις ἐβασίλευσε
 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θείου αὐτοῦ Ἀντιγόνου
 τοῦ β'. Ἐπειδὴ ὅταν ἀπέθανεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ,

αὐτὸς ἦτον διετής. Ὄθεν ἐβασίλευεν ὁ θεῖος αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἐβασίλευσεν αὐτὸς δεκατεσσάρων χρόνων ὧν, ὅς τις ἐνίκησε τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ Ἀχαιοὺς. Ἀλλ' ὁ Δημήτριος εἶχε καὶ ἄλλην προτέραν γυναῖκα, τὴν Ἀρσινόην ἀδελφὴν τοῦ Ἀντιόχου βασιλέως τῆς Συρίας, ἣ ὅποια δὲν ἐδέχετο τοῦτο, καὶ ἔφυγεν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, ὥς ἐκίνησεν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Δημητρίου, καὶ ἐματαιώθη ἡ ἐλπίς τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ τῶν Ἀκαρναίων. Ὄθεν οἱ Ἀκαρναῖες μὴ ἔχοντες ἄλλην ἐλπίδα, ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ δικαιολογούμενοι, ὅτι μόνον αὐτοὶ δὲν ἐσράτευσαν εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον μὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, κατὰ τῶν προγόνων αὐτῶν (α). Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐδέχθησαν προθύμως τὸ ζήτημα, καὶ ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τοὺς Αἰτωλοὺς, προσάζοντας, νὰ ἀφήσωσι τὴν Ἀκαρνανίαν ἐλευθέραν. Αὕτη ἦτον ἡ πρώτη πρὸς τὴν Ῥώμην ὑπόκλησις τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' οἱ Αἰτωλοὶ ἀπεκρίθησαν μὲ πολλὴν ἔπαρσιν καὶ καταφρόνησιν πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν Ῥωμαίων, λέγοντες τὰ ἑξῆς.

(α) Ἰουστίν. Κῆς. 2. 3. Κῆ. 1. 2.

Ἔσεῖς, Ῥωμαῖοι, δὲν γνωρίζετε ποίους φοβερίζετε· ἡμεῖς οὔτε τὸν Φίλιππον ἐφοβήθημεν, οὔτε τὸν Ἀλέξανδρον ἐκεῖνον, ὅστις καθυπέταξεν ὅλην τὴν Ἀσίαν, καὶ ἔτρεμεν ὅλη ἡ οἰκουμένοι. Ἡμεῖς εἴμεθα οἱ ἐπιφανέστατοι καὶ πολεμικώτατοι μεταξύ πάντων τῶν Ἑλλήνων. Ἔσεῖς ὅμως εἰσθε βοσκοὶ καὶ λησαί· ἐκτίσατε τὴν πόλιν σας μὲ σφαγᾶς καὶ αἱματοχυσίας (α), καὶ ἐσῆσατε τὰ θεμέλια αὐτῆς εἰς τὰ αἵματα τῶν ἀδελφῶν σας. Γυναῖκας δὲν εἶχετε, ἐπειδὴ δὲν σᾶς ἤθελον, καὶ ἐκλέψατε ὡς λησαί· ἐκυρίευσαν οἱ Γαλάται τὴν πόλιν σας, καὶ δὲν ἐδυνήθητε νὰ τὴν ἐλευθερώσητε μὲ τὰ ὄπλα, ἀλλὰ τὴν ἀγοράσατε μὲ τὰ χρήματα. Ἡμεῖς ὅμως κατεκόψαμεν αὐτοὺς. Οἱ Γαλάται ἐκυρίευσαν τὴν Ἰταλίαν, καὶ κατέκαυσαν τὴν Ῥώμην· ἡμεῖς ὁμῶς ἐνταφιάσαμεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Φροντίσατε λοιπὸν, νὰ ἐλευθερωθῆτε ἐκ τῶν Γαλατῶν, καὶ μὴ πολυπραγμονῆτε περὶ τῶν Αἰτωλῶν. Ἀνοιξατε πρῶτον τὰς πύλας τῆς Ῥώμης, τὰς ὁποίας ἐκλείσεν ὁ φόβος τῶν Καρ-

(α) Ὁρ. Ἐγγυ. περὶ Ῥωμ. καὶ Ῥωμύλου, τόμ. β΄.

χηδονίαν, και ἔπειτα στρατεύσατε πρὸς τὴν Ἑλλάδα (α).

δ. δ. Μὲ τοιαύτην ἀπόκρισιν ἀπέπεμψαν οἱ Αἰτωλοὶ τοὺς πρέσβεις τῶν Ῥωμαίων, ἔπειτα ἐστράτευσαν και ἐληλάτουν τὴν Ἀκαρνανίαν και τὰ σύνορα τῆς Ἡπείρου. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐμαγάλωσαν οἱ υἱοὶ τῆς Ὀλυμπιάδος, και ἐβασίλευσεν ὁ Πύρρος, ὃς τις ἐγέννησε δύο θυγατέρας, τὴν Δηιδάμειαν, τὴν ὁποίαν λέγουσιν τινες Λαοδάμειαν, και τὴν Νηρηίδα (β). Οὗτος ὁ Πύρρος ἦτον ἀσθενής, ὅτε ἐστράτευσεν κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, και ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἐκστρατείαν, ὅθεν ἐβασίλευσεν ὁ Πτολεμαῖος. Μετ' ὀλίγου δὲ ἐδολοφύνησαν τὸν Πτολεμαῖον εἰς τὴν Ἀμβρακίαν οἱ Ἀμβρακιῶται, ἐπειδὴ οἱ γειτονικοὶ πόλεμοι διέφθειραν σχεδὸν τὰς ψυχὰς τῶν Ἡπειρωτῶν. Τὴν μὲν Νηρηίδα ἔλαβε γυναῖκα πρότερον ὁ Γέλων υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας (γ),

(α) Καθὼς και συνέβη ὕστερον, ἀφ' οὗ ἤλευθερώθησαν ἐκ τοῦ Καρχηδονικοῦ πολέμου.

(β) Τοῦτο τὸ ὄνομα εἶναι ἀρχαιότατον τῆς γενεᾶς ταύτης, ἐπειδὴ τὴ Θέτις ἢ μήτηρ τοῦ Ἀχιλλέως ὠνομάζετο Νηρηΐς.

(γ) Ὁ Πausανίας λέγει, σ'. εἰβ', ὅτι ἡ Νηρηΐς αὕτη ἦτον

καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Ἰέρωνα, τὸν τελευταῖον βασιλέα τῶν Συρακουσίων. Ὅθεν ἔμεινε μόνον ἡ Δηιδάμεια ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους, ἐπειδὴ τέκνα ἀρσενικὰ δὲν ἀφῆκαν οὔτε ὁ Πύρρος οὔτος ἢ τελευταῖος τοῦ ὀνόματος τούτου, οὔτε ὁ Πτολεμαῖος.

§. ε'. Ἐμεινε λοιπὸν ἡ Δηιδάμεια βασίλισσα τῆς Ἠπειροῦ, ἀλλ' οἱ Ἠπειρῶται ἤθελον τότε δημοκρατίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐφόνευσαν τὸν Πτολεμαῖον εἰς τὴν Ἀμβρακίαν τὴν καθέδραν αὐτοῦ. Ἐκείνη δὲ θέλουσα νὰ βιάσῃ αὐτοὺς καὶ νὰ ἐκδικήσῃ καὶ τὸν θάνατον τοῦ Πτολεμαίου, ἐςράτευσε καὶ κατέλαβε τὴν Ἀμβρακίαν. Ἀλλ' οἱ Ἠπειρῶται ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς αὐτήν, ὑποσχόμενοι, ὅτι δέχονται αὐτὴν βασίλισσαν, μόνον νὰ παύσῃ τὸν πόλεμον. Ὅθεν ἔκαμαν ὄρκους καὶ συνθήκας, καὶ οὕτως ἡσύχασαν· ὅμως ὁ σκοπὸς αὐτῶν ἦτον νὰ τὴν φονεύσωσιν. Ὅθεν παρσκευά-

τοῦ μεγάλου Πύρρου θυγάτηρ, τοῦ Αἰακίδου· ἢ ἴσως ἐνοσεῖ κοινῶς Αἰακίδην καὶ τούτον· καὶ ὅτι ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα ἢ Γέλων υἱὸς τοῦ Ἰέρωνος. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Πύρρος ἦτον τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Ἠπειροῦ, καὶ ὄχι ὁ Πτολεμαῖος, ὥςτις Πύρρος ἦτον ὁ πρῶτος, Πύρρος καὶ ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Ἠπειροῦ.

σαν ἓνα σωματοφύλακα τοῦ Ἀλεξάνδρου Νέσο-
ρα ὀνομαζόμενον, νὰ τὴν φονεύσῃ. Εἰσῆλθε λοι-
πὸν ὁ Νέσρω εἰς τὸν θάλαμον αὐτῆς νὰ τὴν φο-
νεύσῃ. Ἡ δὲ Δηιδάμεια ἀφ' οὐ εἶδεν αὐτὸν, ἔκλι-
νε τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν γῆν. Τοῦτο τὸ σχῆμα
ἐμαλάκωσε τὴν καρδίαν τοῦ Νέσορος, καὶ εὐλα-
βήθη, ἢ ἐδειλίασε, καὶ ἀνεχώρησεν. Ἐκείνη δὲ
βλέπουσα τὸν κίνδυνον, κατέφυγεν εἰς τὸ Ἱερὸν
τῆς Ἡγέμόνης (α) Ἀρτέμιδος· οἱ δὲ συνομῶται
ᾤρμησαν κατόπιν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτιόν τις
Μίλων ὀνομαζόμενος, ὁ θρασύτατος καὶ ἀσεβέ-
ςερὸς πάντων, ὅς τις ἐφόνευσε πρότερον καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ Φιλωτέραυ καλουμένην· οὗτος
τοίνυν ᾤρμησεν εἰς τὸ Ἱερὸν μὲ τὸ ξίφος εἰς τὰς
γείρας. Ἡ δὲ Δηιδάμεια ἀφ' οὐ τὸν εἶδε πλη-
σίον, εἶπε τὸ θρυλλούμενον ἐκεῖνο ἀπόφθεγμα.

„Ὁ μητροφόντης ἐπὶ φόνῳ πράσσει φόνον.
Δηλαδή, ὅς τις φονεύει τὴν μητέρα αὐτοῦ, εὐ-
κόλως φονεύει καὶ ἄλλους.

Τοῦτο μόνον εἶπε τὸ τελευταῖον. Ὁ δὲ μητρο-
φόντης ἐφόνευσεν αὐτὴν εἰς τὸ τέμενος τῆς Ἀρ-

(α) Ἐπίθετον τῆς θεᾶς· ὄρα περὶ τούτων ἐν Ὀργυίας,
Τόμ. γ'. Ἀρτέμιδος.

τέμιδος, τὸ Ἴερὸν καὶ ἄσυλον (α), καὶ οὕτως ἔπαυσε τὸ γένος τῶν Αἰακιδῶν, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Ἠπειροῦ. Ὁ μὲν Μίλων ἐμάνη, καὶ ἔτρωγε τὰς σάρκας αὐτοῦ, ὥστε ἀπέθανεν ἐλευνῶς τὴν δωδεκάτην ἡμέραν μετὰ τὸν ἀνόσιον ἐκεῖνον φόνον. Ἡ δὲ Ἠπειρος ἔπεσεν εἰς δυσυχίας ἀπείρους καὶ ἀλλεπαλλήλους· εἰς πείνας, ἀφορίας, ἐπαναστάσεις καὶ πολέμους ἐμφυλίου, εἰς διαιρέσεις, καὶ τέλος εἰς πολέμους ἐξωτερικούς, ἕως οὗ ὑπέπεσεν εἰς τὴν δουλείαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ κατέσφαζον αὐτοὺς σωρηδὸν ὡς πρόβατα.

§. 5. Ὁ δὲ Πausanias λέγει, ὅτι ἡ Δηϊδάμεια δὲν ἐγέννησε τέκνα, καὶ διὰ τοῦτο ὅτε ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ, παρέδωκε τὴν διοίκησιν εἰς τὸν δῆμον (β). Ἄλλ' ἄλλοι ἀναφέρουσι τὴν ῥηθείσαν αἰτίαν. Τέλος δὲ οἱ Ἠπειρῶται κατέσκησαν δημοκρατίαν, καὶ διελύθη ὁ δεσμός, ὃς τις συνέδενεν αὐτοὺς πρότερον, ὥστε ἔγινεν ἕκαστος κύριος ἀνεξάρτητος, καὶ δὲν ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ μήτε εἰς νόμους, μήτε εἰς ἀρχηγούς, καὶ διηρέθησαν πάλιν εἰς διαφόρας πόλεις καὶ δημοκρατίας, καὶ ἔτιως ἐκυρίευσον

(α) Ἴουστίν. κη'. 3. Πολύανν. Η'. Ν6'.

(β) Μεσσην. λβ'.